

Мінятюри.

І. Уривки з автобіографії Ідеї.

Хто були мої батько та мати, не знаю. Скільки памятаю себе, я завсїди жила в лісі, а доглядали мене ті, що покинули людей і жили самотно, кохаючи мене так, як ні одна мати не може кохати своєї єдиної дитини.

Я їх не розпитувала, що дієть ся на сьвітї, бо я німа.

Раз я заснула під тополею. Спала дуже смачно, поки щось не розбудило мене. Розплющила очи, бачу: якась незнайома людина стоїть на колїнах і дивить ся на мене захопленим поглядом. Спостерігши, що я прокинулась, людина стала цілувати мої руки і молити ся. Потім вона вхопила мене і повела. Куди — я не знала.

Привела до людей. Вони цікаво розглядали мене, розпитували, відкїль я і що я таке? Згодом деякі теж стали передо мною на колїнах і молили ся, иньші стали ворожо поглядати, почали сваритись, далї стали кидати на нас камінням усе більшим і більшим. Ті, що стояли на колїнах, схопились і назбиравши каміння, оборонялись.

Почав ся страшний бій. Земля полила ся кровю. Я бачила скалічених, навіть убитих, і в жаху заплющила очи.

Мене вхопили і понесли. Довгий час ми блукали по лісах і болотах ховаючись від ворогів. Бувала я і голодна і мучилась від спраги, хоч мої прихильники віддавали менї останню скибку хліба, останню краплю води, а самі, траплялось, умирали в голоду, во спраги.

Але де далі нас більшало. Ми вже не ховались по лісах та по болотах, а сьміливо виходили в чисте поле, йшли в шумливі городи.

Мої прихильники стали вимагати, щоб усі вклонялись мені, кажучи, що я віра, всепрощення, любов. Одні не згодились, інші й не зрозуміли, чого від їх хочуть. Тоді мої прихильники зробили великий, великий стяг, списали на йому моє імя і пішли на непокірних. Кожного ворога, кого в бою брали живим, вони катували, доки він не сконав...

Ніколи-б я не подумала, щоб люде могли таке діяти в людьми.

Лила ся кров, палали пожежі і день і ніч. Небо стало сиве від диму. Я сама потемніла на обличчі від його. А може від того, що я багато плакала. Сього ніхто не примічав, а сказати я не могла. Мені здаєть ся, що мої прихильники були сліпі, як я німа.

Мені кланялись, мені молились. Мені будували розкішні палати, у мене було безліч слуговниць. Усі несли мені дарунки, та вони майже завсіди були окроплені кровю ворогів.

Багато вмирало на східцях моєї веранди.

І не примічали, що ті дарунки мені мука, бо кроваві.

Я дивувалась, що мене все більше і більше боять ся. Чого, коли я віра, всепрощення, любов!

Раз, коли я бачила, як вони палили і катували тих, що не вклонились мені, я зомліла. Після сього тяжко занедужала. До мене покликали лікарів, що їх звали філософами. Що вони робили, вже не знаю, бо була непритомна.

Коли я очуняла, навколо були незнайомі люде, незнайома обстановка. Видно, в тієї пори, як я занедужала, минуло багато часу. Я звеліла подати дзеркало і подивилась. Здивувала ся. Хоч я довго нездужала, а стала якась міцніша, стала схожа більше на людину ніж на мрію.

Дослухалась, що й зовуть мене инакше: Правдою, рівністю, загальним добром.

У мене знову був малий гурток і був він теж такий вірний, безщасний, беззахистний. Була ріжниця де в чому: мені не молились, а поважали. Кланялись як раніше.

Ще одміна: кров не так лила ся і убитих було менше, за те зітханя тих, що сиділи у в'язницях, не давали мені спокою.

Я не можу сказати, щоб наші перемогли. І далі... от сього я й сама собі не можу в'яснити. Чи може вороги чим поступили ся, чи наші чим поступили ся, чи у всіх знайшло ся щось спільне, на чому вони єднали ся... Але щось було.

Мене не боялись і часом зневажали на самоті. Я завважила, що вони боять ся лише людського осуду, тим і зневажають тільки нишком. Іноді я так і не розуміла, де мої прихильники, а де вороги. З сього часто попадала в прикрі пригоди. Давніше хоч робили мені непріємности, так то-ж були сліпі, а сі, се вже я напевне знаю, сі видючі.

Вони примушують мене раз по раз плакати і нема вже тієї втіхи дивитись у щирі очи, слухати щирю мову. Сього тепер мало. А гине багато і найкраще гине; мені їх без краю шкода. Я думаю, коли-б вони не були такі палкі, та не гинули, то мені було-б лекше на сьвітї. Але й вони... І вони чудне вражінне роблять. Здасть ся, їм лекше занастити долю, стратити жите, ніж відказатись від ласощів.

... Велика громада. Там мені всі цілували руки та дуже красно говорили за мене і лише за мене, так красно, мов їх душа була далеко від мови. Найкраще говорив один добродій і він підніс таке питання: Чи слід мені, яко ідеї рівности, жити у розкішних палатах і мати безліч слугownicь?

Порішили, що ні.

Порішили, що поки збудують хату, в якій мені личить жити, я буду по черві гостювати у кожногo з моїх прихильників. Перший запрошує той добродій.

Час було йти. Всі кинулись помагати мені одягтись. З словами, що вони без краю щасливі кладучи всі свої сили мені на послуги, вони виривали один у одного мою кофточку, мою шапочку, мій нарукавничок. Навіть тоді, коли під моїм стягом умирали, не було такого гомону та метушіння! Моє убраннє, майже новеньке, стало після сього якесь затягане.

Поки ми пішли, то мені, мабуть того, що добродій такий любязний у громадї, тепер мовчав і наче не примічав мене, — стало дуже сумно.

Коли прийшли, то мене вразила розкіш його покоїв. Я здивувалась. Не могла і по сей час не можу поєднати, чого то мені не можна жити у роскошах, а йому можна.

Він поставив креселко у куток, посадив мене, а сам пішов. Я zostалась одна. Іноді через хату проходили його сини, його дочки, жінка, усё в розкішних сукнях. Споглядали чи цікаво, чи наче неприязно і ніхто до мене не заговорив.

Потім прийшов добродій і сів до столу писати. З того, що він прочитував у голос виправляючи стиль, я бачила, що се статя про мене і повна хвали та поважання.

Йому принесли чашку шоколяду і всякі ласощі. Він пив, їв, а мені не дав нічого.

Мені хотілось їсти і плакати.

Я довго блукала з одної господи у другу, поки вибрали ся збудувати мою хату. Я дуже змарніла, бо частенько бувала голодна. Мені не дуже давали їсти. І так чудно: коли дадуть мисочку мороженого, то оповістять про це всьому світові і довго говорять та згадують.

Тепер я вже в новій хаті. Вона тісна, з малими вікнами. Слуговниця одна. Мене мало хто одвідує. А з часописей бачу, що ніколи я не була так у моді, як тепер.

Я зовсім нездужаю. Я знаю, що мені не довго вже жити.

Надія Жибалович.

II. Чому?

Ранньою весною роззираю ся по світі за свідками молодости моєї. Ось один: невеличка оселя за містом, тай жителі її.

До них то поспішаю одного цвітневого ранка, лишаючи за собою „всякую житейскую печаль“: сопухи, колот і гамір великого міста. Чим ближше до рогатки, тим більше втихає міський гомін, тим лекше, відраднійше на душі.

А ось і стежка в полі і свіжо розорані скиби. Мені хочеть ся припасти до тих скиб і цілувати їх. Ах! де і коли було мені так добре? Соненько пестить, мов ніжні материнські руки; молода, що-йно лиш росюю обрита травиця каже: витай! підбід усьміхає ся золотистими цвітами, а жайворонок співає пісню „мира, любови і щастя“.